

Keurmerken: Wie bepaalt en wie betaalt?

Discussieavond van KNPV en Semper Florens met ketenpartijen

Doriet Willemen,
Peter Leendertse,
en Jan Buurma

KNPV

Op 19 november organiseerde de KNPV samen met studievereniging Semper Florens (studenten Plantenwetenschappen) een boeiende debat-avond over de invloed van keurmerken op de productie van ons voedsel. In deelgroepjes luisterden de deelnemers naar drie presentaties, stelden ze vragen en gingen het gesprek aan met elkaar.

'Iedereen kan duurzaam telen. Waarom ga je het doen?'

Stefanie de Kool

Dat er veel verschillende keurmerken bestaan wisten de deelnemers aan de avond wel, maar dat het er zoveel waren en wat ze allemaal betekenen bleek toch minder bekend. Hoe komen die keurmerken tot stand? Hebben consumenten door de keuze voor een bepaald keurmerk invloed op de teelt? Krijgt de boer een meerprijs voor zijn product wanneer dat aan de voorwaarden van een keurmerk voldoet? Om antwoord te krijgen op deze en andere vragen waren drie sprekers uitgenodigd die een presentatie hielden. Stefanie de Kool, programmamanager plantaardige agroketens bij SMK, Joris Baecke, akkerbouwer en portefeuillehouder Plantgezondheid voor LTO Nederland, en Nienke Weidema, kwaliteitsmanager AGF bij Albert Heijn, vertelden over keurmerken binnen hun eigen werkveld.

Keurmerk Planetproof

Aanleiding voor het keurmerk On the way to Planetproof was de 'bijenafpraak' van Jumbo en Greenpeace uit 2016 om het bestrijdingsmiddelengebruik te verduurzamen en de risico's voor bijen te reduceren. Planetproof wil dan ook een keurmerk zijn voor duurzaam geproduceerde aardappelen, groenten en fruit. Voorwaarde is dat er geen extra gewasschade optreedt. Het is dan ook steeds balanceren tussen eisen en mogelijkheden. Er werden door de deelnemers regelmatig kritische vragen gesteld aan de spreker. Wie controleert bijvoorbeeld het keurmerk? Dat blijkt te gebeuren door een onafhankelijke certificerende instelling. Ook over een vergoeding voor de boer werd gedebatteerd want een teler krijgt niet altijd een hogere prijs wanneer hij volgens het keurmerk produceert. 'Het hangt van de situatie af', legde Stefanie de Kool uit, 'de markt van groenten en fruit zit behoorlijk ingewikkeld in elkaar en het is erg lastig om daarin te sturen. Ook voor ons als keurmerk. Daar komt bij dat we eigenlijk willen dat Planetproof producten niet duurder zijn dan gangbaar. Planetproof moet de standaard worden.' Agrarisch producenten Maar wat Joris Baecke betrof, blijft de onkostenvergoeding, die de boer al dan niet krijgt, een belangrijke voorwaarde om volgens de eisen van een keurmerk te gaan telen. 'Op ons bedrijf werken we al volgens GlobalGap, dat in sommige

De deelnemers luisteren naar het antwoord van Joris Baecke op een vraag.

Er werd door de aanwezigen levendig gediscussieerd over de rol van keurmerken.

‘Een certificaat zegt ook niet alles’

Nienke Weidema

akkerbouwgewassen zelfs verplicht is. En in plaats van muizen aan te pakken met middelen, hebben we een kat op het bedrijf lopen. Daarnaast heb ik meegedaan met het project Veldleeuwerik, waarbij boeren op vrijwillige basis duurzaamheidsacties testen en onderling ervaringen uitwisselen. Dit leverde enige milieuwinst op, maar kostte ook veel tijd. Boeren willen best duurzamer telen, maar wie betaalt de extra kosten? Zolang een boer geen goede vergoeding krijgt hiervoor, vind ik een dergelijk keurmerk niet economisch duurzaam (Profit).’

Supermarkt en consument

Nienke Weidema vertelde dat er binnen Albert Heijn met veel verschillende keurmerken gewerkt wordt, waarbij aandacht is voor zowel duurzame teeltmethoden als ook voor verpakking, afval, gezondheid, klimaat en sociale aspecten (eerlijke prijs en werkomstandigheden). Sommige keurmerken, zoals de business to business labels zijn meestal niet bekend bij de consument en zijn ook niet altijd terug te vinden op de producten. Op de vraag waarom ‘haar’ supermarkt niet meedoet aan het Planetproof keurmerk, antwoordde ze als volgt: ‘Wij hebben een eigen

duurzaamheidsprogramma, waarbij we met vaste producenten werken. Dat zijn agrarische bedrijven waar we gedurende langere tijd een contract mee hebben waardoor zij afzetzekerheid hebben. Op die manier kunnen we eisen stellen aan verduurzaming van de producten. Een keurmerk als Planetproof past niet bij ons huidige inkoopmodel en we zien daar nu dan ook geen toegevoegde waarde in. Maar de wereld van certificering staat niet stil, verduurzaming is continu in beweging.’

Wie bepaalt en wie betaalt?

Uit de discussies kon worden opgemaakt, dat keurmerken werken als een leveringsvoorwaarde die afnemers opleggen aan telers. Telers die meedoen, krijgen een grotere afzetzekerheid in ruil voor hun extra inspanningen. Telers die niet meedoen, krijgen te maken met beperking van de afzetmogelijkheden. In plaats van afzetzekerheid zouden telers een vergoeding voor de extra inspanningen en onkosten willen krijgen wanneer zij voldoen aan de voorwaarden van een keurmerk. Of dat lukt met een meerprijs die consumenten betalen blijft de vraag.

‘De kat moet aanwezig zijn tijdens audits’

Joris Baecke